

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 373/2024-11

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **Slovenskej republiky**, zastúpenej Okresným úradom Košice, Komenského 52, Košice, proti uzneseniu Okresného súdu Košice-okolie (v súčasnosti Mestský súd Košice) č. k. 12D/729/2013-77 z 21. decembra 2018, proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 3CoD/2/2021 z 29. júla 2021 a proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9Cdo/16/2022 z 25. januára 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 10. mája 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) napadnutými uzneseniami súdov v konaní o dedičstve potvrdzujúcich, že dedičstvo, ktoré nenadobudol žiaden zákonný dedič poručiteľa, pripadlo štátu. Navrhuje napadnuté uznesenie najvyššieho súdu o odmietnutí dovolania zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

2. Sťažovateľka bola účastníčkou konania o dedičstve titulom odúmrti, keďže poručiteľ závet nezanechal a zákonní dedičia a ich právni nástupcovia dedičstvo odmietli. Po vykonaní súpisu aktív a pasív majetku patriaceho do dedičstva okresný súd rozhodol napadnutým uznesením určením všeobecnej hodnoty majetku patriaceho do dedičstva (suma 34 469,68 eur), pri hodnote dlhov (suma 11 021,93 eur), čistej hodnoty dedičstva (suma 23 447,75 eur) a potvrdil, že dedičstvo, ktoré tvoria nehnuteľnosti v príslušných podieloch (v II. výroku špecifikované, *pozn.*) a pohľadávka poručiteľa voči Daňovému úradu Košice, pri špecifikovaní prihlásených pohľadávok veriteľov pripadá podľa § 462 Občianskeho zákonníka a podľa § 175q ods. 1 písm. b) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) sťažovateľke ako odúmrt'.

3. Krajský súd napadnutým uznesením potvrdil odvolaním napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie ako vecne správne. K odvolacej námietke nesprávne určenej všeobecnej ceny majetku poručiteľa uviedol, že sťažovateľka nepreukázala odlišnú všeobecnú hodnotu aktív. Podľa jeho názoru sťažovateľka nepreukázala presah výšky pasív nad cenou zisteného majetku, a tak neboli naplnené podmienky na likvidáciu podľa § 175t OSP. Uzavrel, že v priebehu dedičského konania do vydania napadnutého uznesenia neboli preukázané dôvody na likvidáciu podľa § 471 a § 472 Občianskeho zákonníka.

4. Proti uzneseniu odvolacieho súdu sťažovateľka podala dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovala z § 421 ods. 1 písm. b) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“). Najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie odmietol podľa § 447 písm. f) CSP, keďže sťažovateľka nevymedzila dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP spôsobom uvedeným v § 432 ods. 2 CSP.

II. Argumentácia sťažovateľky

5. Z obsahu ústavnej sťažnosti možno vyvodit' hlavnú argumentačnú líniu, že nenariadením pojednávania, resp. nepredvolaním veriteľov bolo sťažovateľke v konaní o dedičstve odopreté/neumožnené zákonné právo štátu so znevýhodnenou pozíciou (ak nemôže odmietnuť dedičstvo) uzavrieť dohodu s veriteľmi (§ 472 ods. 2 Občianskeho zákonníka v spojitosti s § 175t ods. 1 OSP) alebo alternatívne pristúpiť k nariadeniu likvidácie dedičstva, teda ignorovanie zákonných oprávnení prislúchajúcich štátu, ak niet dedičov po poručiteľoch. Sťažovateľka namieta aj nesprávne (zavádzajúce) poučenie o možnosti uzavrieť dohodu s veriteľmi po skončení dedičského konania (podľa zákona má byť uzavretá dohoda počas konania) a právnu neakceptovateľnosť vedomého odignorovania tejto nesprávnosti zo strany konajúcich súdov. Zastáva názor, že štát má mať vždy reálnu možnosť vyjadriť sa, či využije svoje oprávnenia na účel ochrany svojho finančného a majetkového postavenia. Štát nemôže byť automaticky vystavený riziku úhrad všetkých dlhov poručiteľov bez pokusu vysporiadať sa v rámci dedičského konania. Z ústavnej sťažnosti vyplýva aj to, že sťažovateľka ňou sleduje jednak prinavrátanie základných práv štátu ako účastníka konania očakávajúceho spravodlivé súdne konanie, a súčasne aj práva veriteľov byť uspokojení v rámci likvidácie dedičstva. Nesprávny procesný postup notára ako súdneho komisára odôvodňuje jeho neskúsenosťou s výkonom likvidácie, ktorej sa podľa názoru sťažovateľky vyhýbal pre nespokojnosť s finančným ohodnotením úkonov notára.

6. Krajskému súdu vytýka nedostatočné odôvodnenie napadnutého uznesenia, v ktorom absentuje vysporiadanie sa s tými najzávažnejšími právnymi dôvodmi vymedzenými v odvolaní (porušenie práva štátu pri navrhnutí nariadenia pojednávania za účasti veriteľov) a s pripojenými dôkazmi (zápisnica o pojednávaní). Podľa sťažovateľky odvolací súd nedostatočným a nesprávnym procesným postupom znemožnil strane – štátu, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces s odkazom na § 420 CSP. Tým súd sťažovateľke odoprel súdnu ochranu, keďže rozhodol arbitrárne – bez riadneho odôvodnenia. Tým je založená nepreskúmateľnosť a ústavná neudržateľnosť napadnutého uznesenia.

7. Vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššiemu súdu sťažovateľka tvrdí, že vzhľadom na obšírnosť namietanej problematiky a nemožnosť celý problém zhrnúť do jednej otázky dovolací

súd mal a mohol vyabstrahovať, že sťažovateľka žiada právne posúdenie správnosti konania okresného súdu/súdneho komisára pri prejednaní dedičstva a akceptovanie porušenia zákona zo strany krajského súdu. Podľa sťažovateľky jej nemôže byť na ujmu, ak v dovolaní nie je koncipovaná otázka jednou konkrétnou vetou s otáznikom. Tiež uvádza, že pokiaľ súd potreboval doplniť formálne interpunkčné znamienko o dovolacej a obsahovo obsírnej otázke, mohol tak učiniť aj vo výzve na vyjadrenie (k vyjadreniu notára). Odmietnutím dovolania sa najvyšší súd vyhol rozhodnutiu vo veci samej. Pritom poukazuje na reálnu nemožnosť vzhľadom na namietanú širokú problematiku vykonštruovať stroho len jednu otázku. V tomto kontexte poukazuje na judikatúru ústavného súdu (I. ÚS 336/2019, I. ÚS 206/2019) o posudzovaní dovolacej právnej otázky podľa § 421 CSP. Sťažovateľka poukazuje aj na obsah vyjadrenia notára k dovolaniu, ktorý je podľa jej názoru klamlivý a zavádzajúci, pričom si to konajúce súdy nevšimli, resp. nechceli všimnúť.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) rozhodnutiami všeobecných súdov o pripadnutí dedičstva sťažovateľke titulom odúmrti, čím malo dôjsť k prevzatiu dlhov poručiťľa bez toho, aby mohla využiť svoje zákonné oprávnenia na predvolanie veriteľov na účel uzatvorenia dohody medzi štátom a veriteľmi, prípadne na likvidáciu dedičstva.

III.1. K namietanému porušeniu práva na spravodlivý proces napadnutým uznesením okresného súdu:

9. Pokiaľ ide o namietané porušenie práva na spravodlivý proces napadnutým uznesením okresného súdu, je potrebné uviesť, že sťažovateľka využila možnosť podať odvolanie, na podklade ktorého krajský súd napadnutým uznesením rozhodol. Právomoc poskytnúť ochranu označenému právu podľa ústavy a dohovoru mal krajský súd v rámci odvolacieho konania. Právomoc krajského súdu predchádza právomoci ústavného súdu. Z uvedeného dôvodu sa v sťažovateľkinej veci uplatňuje princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu vyplývajúci z čl. 127 ods. 1 ústavy, čo zakladá dôvod na odmietnutie ústavnej sťažnosti v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) pre nedostatok právomoci ústavného súdu.

III.2. K namietanému porušeniu práva na spravodlivý proces napadnutým uznesením krajského súdu:

10. Vo vzťahu k namietanému porušeniu práva na spravodlivý proces napadnutým rozsudkom krajského súdu je podstatné a rozhodujúce, že sťažovateľka sa ochrany základných práv a slobôd mohla domôcť využitím mimoriadneho opravného prostriedku. Sťažovateľka dovolanie proti rozsudku podala, dôvodiac nesprávnym právnym posúdením [dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP], o ktorom najvyšší súd rozhodol napadnutým uznesením. Z toho vyplýva, že jej námietky týkajúce sa nesprávneho právneho posúdenia veci najvyšší súd preskúmal ako súd dovolací.

11. Ústavný súd uvádza, že sťažovateľka v ústavnej sťažnosti vo vzťahu k uzneseniu krajského súdu namietala najmä jeho nedostatočné odôvodnenie (por. bod 6 tohto uznesenia, *pozn.*), pričom v dovolaní uplatnenie tejto námietky absentuje. Nedostatočné odôvodnenie nesporne zakladá prípustnosť aj dôvodnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP (II. ÚS 559/2018, II. ÚS 120/2020, I. ÚS 235/2020, II. ÚS 45/2021). Je preto možné uviesť, že sťažovateľka mohla a mala námietku nedostatočného odôvodnenia odvolacieho súdu predniesť už v dovolaní. Nesplnila tak kritérium materiálnej subsidiarity, ktoré neumožňuje šetriť si argumenty, o ktorých vedela a ktoré sa dali uplatniť ešte pred konaním na ústavnom súde (m. m. II. ÚS 191/2015, II. ÚS 484/2018, II. ÚS 71/2021). Preto vo vzťahu k dovolaním napadnutému rozsudku krajského súdu nie je v časti daná právomoc ústavného súdu na prerokovanie ústavnej sťažnosti a v časti proti námietke nedostatočného odôvodnenia rozsudku krajského súdu je neprípustná, v dôsledku čoho bola v predmetnej časti podľa § 56 ods. 2 písm. a) a d) zákona o ústavnom súde odmietnutá.

III.3. K namietanému porušeniu práva na spravodlivý proces napadnutým uznesením najvyššieho súdu:

12. Keďže kľúčová sťažnostná námietka sťažovateľky v podstatnom atakuje nedostatočnú snahu najvyššieho súdu autenticky porozumieť jej dovolaniu a súčasne zdôrazňuje formalistickú rovinu pri posudzovaní prípustnosti jej dovolania, je potrebné poukázať na aktuálnu judikatúru ústavného súdu (napr. nálezy sp. zn. I. ÚS 115/2020, I. ÚS 336/2019), ktorá vymedzuje požiadavky na náležité posúdenie dovolania vo vzťahu k jeho prípustnosti. Ide predovšetkým o nachádzanie prieniku medzi požiadavkou na autentické porozumenie dovolateľa – jeho textu ako celku a požiadavkou na nedotváranie vecí na úkor procesnej protistrany. Inými slovami, nie je úlohou najvyššieho súdu „hádať“, čo povedal dovolateľ, ale ani vyžadovať akúsi dokonalú formuláciu dovolacej otázky. Ústavný súd však presadzuje materiálny prístup pri posudzovaní prípustnosti dovolania v tom zmysle, aby sa najvyšší súd striktne nezameriaval len na to, či dovolateľ vymedzil prípustnosť dovolania formálne na konkrétnom riadku svojho podania. Je potrebné brať do úvahy aj dovolací dôvod (§ 432 CSP), *vyabstrahovať* z neho právnu otázku podľa § 421 CSP a až následne možno posúdiť: (a) či od tejto otázky záviselo napadnuté rozhodnutie a (b) či ide o otázku, ktorá napĺňa niektoré z písmen a) až c) v § 421 ods. 1 CSP (I. ÚS 336/2019).

13. Na strane druhej ústavný súd vo svojej judikatúre popísal aj neprípustný spôsob vyabstrahovania právnej otázky z dovolania, ktorá z neho ani nevyplýva, ani ju z dovolania ako celku nemožno vyvodiť, čo predstavuje svojvôľu pri nachádzaní právnej otázky (II. ÚS 291/2021). Dodáva, že skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 421 CSP je vecou odvolacieho súdu, ktorý nie je viazaný jeho vymedzením. Povinnosť dovolateľa vymedziť a konkretizovať prípustnosť dovolania podľa § 421 CSP treba vnímať ako jeho povinnosť predostrieť vlastnú argumentáciu v prospech prípustnosti dovolania, a tak napomôcť preskúmaniu rozhodnutia dovolacím súdom. Dovolací súd však nie je vymedzením prípustnosti viazaný a skúma ju aj sám (I. ÚS 51/2020).

14. Ústavný súd sa teda zaoberal tým, či sťažovateľka nezanedbala svoje povinnosti pri ochrane svojho procesného práva, ktorého porušenie súdom počas konania namieta v ústavnej sťažnosti, a to tým, že nedostatočným vymedzením dovolacieho dôvodu sama spôsobila to, že najvyšší súd jej právnu otázku meritórne nepreskúmal.

15. Ako to vyplýva z dovolacej narácie, dosiaľ neriešenú otázku sťažovateľka v dovolaní namodelovala spôsobom, že všeobecné súdy a notár ako súdny komisár nerešpektovali návrhy zástupcu štátu (na predvolanie veriteľov na účel uzatvorenia dohody so štátom, alternatívne na likvidáciu dedičstva), pričom vychádzala zo znevýhodneného postavenia štátu (v prípade odúmrti) oproti dedičovi spočívajúceho v nemožnosti odmietnuť dedičstvo, čo jej umožňuje navrhnúť likvidáciu aj v prípade, že dedičstvo nie je predĺžené (za predpokladu, že peňažný dlh nemožno nahradiť peniazmi z dedičstva a veriteľ neprijme ponúknutú vec z dedičstva na úhradu dlhov), a to s argumentačnou podporou judikatúry dovolacieho súdu R 14/1971 a rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 21Cdo 2143/2000. Medziiným uviedla aj konkrétny následok, a to žiadosť veriteľa poručiteľa (Tatra Banka, a.s.) na úhradu piatich pohľadávok, k čomu by nedošlo, ak by bola nariadená likvidácia v dedičskom konaní. Poukázala aj na nesprávnosť (neobjektívnosť) súpisu aktív a pasív, ako aj na nepriaznivé skutočnosti, ktoré predajnosť spoluvlastníckeho podielu sťažujú. Osobitné miesto v dovolaní patrilo zákonnému vymedzeniu postavenia Okresného úradu Košice ako dočasného správcu majetku štátu v dedičskom konaní zdôrazňujúc, že po právoplatnom skončení dedičského konania nemôže vykonávať likvidáciu dočasný správca, ale súdny komisár podľa § 175u OSP.

16. Podľa názoru ústavného súdu sťažovateľka v dovolaní skutočne nevymedzila dovolací dôvod podľa § 432 CSP. Právne posúdenie tejto veci tkvie v závere o naplnení podmienok na pripadnutie dedičstva štátu ako odúmrtí, ktoré spochybnené nebolo. Pokiaľ sťažovateľka spochybňovala *skutkový* podklad tohto právneho záveru (určenie všeobecnej ceny majetku, ustálenie pasív a aktív), je možné súhlasiť s najvyšším súdom, že tieto námietky nezodpovedajú kritériám uvedeným v § 421 ods. 1 a § 432 ods. 2 CSP (bod 18 a bod 20). Namietané znemožnenie uplatnenia svojich zákonných práv v dedičskom konaní (nepredvolanie veriteľov, nenariadenie likvidácie) na účel zvrátenia negatívnych následkov spojených s pripadnutím nelikvidného/nepredajného majetku skôr predznamenáva námietku procesného pochybenia subsumovateľného pod vadu zmätočnosti [§ 420 písm. f) CSP], čo predstavuje kvalitatívnu odlišnosť od dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 CSP). Podľa § 440 CSP je dovolací súd viazaný dovolacími dôvodmi a na vady zmätočnosti predchádzajúceho konania nemôže *ex offio* prihliadať. Preto možno súhlasiť s najvyšším súdom, že tieto námietky nemožno považovať za vymedzenie dovolacích dôvodov spočívajúcich v nesprávnom posúdení veci. Ak najvyšší súd potom dovolanie odmietol, konal v súlade s Civilným sporovým poriadkom.

17. Pokiaľ sa sťažovateľka domáhala doplnenia dovolania, resp. upresnenia dovolacej otázky aj prostredníctvom výzvy na vyjadrenie k vyjadreniu notára, uvedená požiadavka nezodpovedá zákonnej koncepcii dovolacieho konania v Civilnom sporovom poriadku, ktorý neupravuje povinnosť súdu prvej inštancie odstraňovať iné vady ako nedostatok povinného zastúpenia podľa § 429 CSP. Súd prvej inštancie v rámci úkonov pred predložením veci dovolaciemu súdu na rozhodnutie o dovolaní neskúma splnenie náležitostí podľa § 428 CSP vrátane naplnenia dovolacích dôvodov.

18. Ústavný súd vyhodnotil postup najvyššieho súdu pri odmietnutí dovolania ako súladný s Civilným sporovým poriadkom, ako aj s ústavou. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, ako aj tomuto rozhodnutiu predchádzajúce rozhodnutia nižších súdov nie sú výsledkom ústavne neudržateľného procesného postupu či právneho posúdenia, a keďže nebolo preukázané predĺžené

dedičstvo, resp. ani odmietnutie prijať vec z dedičstva zo strany veriteľa na úhradu svojej pohľadávky, nemohlo dôjsť ani k nariadeniu likvidácií dedičstva.

19. Ustanovenie § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde dáva v záujme racionality a efektivity konania ústavnému súdu právomoc posúdiť prijateľnosť návrhu pred tým, než dospeje k záveru, že o návrhu rozhodne meritórne nálezom. Za zjavne neopodstatnenú ústavný súd považuje takú sťažnosť, keď uplatnené námietky nie sú spôsobilé spochybniť ústavnosť napadnutých rozhodnutí. Tak je to aj v tomto prípade. Preto sťažnosť v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. júna 2024

Miloš Maďar
predseda senátu